

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
04/18. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2018. január 18.

A főtanácsnok C-528/16. sz.,
Confédération paysanne és társai Premier ministre et ministre de
l'Agriculture, de l'Agroalimentaire et de la Forêt ügyre vonatkozó indítványa

Bobek főtanácsnok szerint a mutagenézis révén nyert szervezetek főszabály szerint mentesülnek a géntechnológiával módosított szervezetekről szóló irányelvben szereplő kötelezettségek alól

A tagállamok szabadon fogadhatnak el az ilyen szervezetekre irányadó intézkedéseket, feltéve, hogy tiszteletben tartják az uniós jog átfogó elveit

A GMO-irányelv¹ szabályozza a géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) környezetbe történő szándékos kibocsátását és az EU-ban való forgalomba hozatalukat. Közelebbről: az említett irányelv hatálya alá tartozó szervezeteket környezeti kockázatértékelést követően szabad engedélyezni. E szervezetekre továbbá nyomon követhetőségi, címkézési és felügyeleti kötelezettségek is vonatkoznak. Az irányelv azonban nem vonatkozik a genetikai módosítás bizonyos technikáin – például a mutagenézisen – keresztül nyert szervezetekre (a továbbiakban: a mutagenézisre vonatkozó mentesülés). A transzgenézistől eltérően a mutagenézis – főszabály szerint – nem jár idegen DNS élő szervezetbe való beültetésével. Ugyanakkor valamely élő faj genomjának megváltoztatásával jár. A mutagenézis technikai tették lehetővé a bizonyos gyomirtó szereknek ellenálló vetőmagfajták kifejlesztését.

A Confédération paysanne olyan francia mezőgazdasági szakszervezet, amely a mezőgazdasági kisvállalkozások érdekeit védi. Nyolc másik szövetséggel együtt indított keresetet a Conseil d'État (államtanács, Franciaország) elé a GMO-irányelvet² átültető francia szabályozás vitatása céljából. Azzal érvelnek, hogy a mutagenézis technikai az idők során változtak. A GMO-irányelv 2001-ben történt elfogadását megelőzően kizárólag a mutagenézis hagyományos vagy véletlen módszereit alkalmazták *in vivo* egész növényekre. Később a műszaki fejlődés a mutagenézis olyan technikáinak megjelenéséhez vezetett, mint a célzott mutagenézis, amely lehetővé teszi egy gén pontos mutációját például a kizárólag bizonyos gyomirtó szereknek ellenálló termék kinyerése érdekében. A Confédération paysanne és a többi szövetség álláspontja szerint a mutagenézis révén nyert, a gyomirtó szereknek ellenálló vetőmagfajták alkalmazásával fennáll a kockázata annak, hogy a környezet, valamint az emberi és állati egészség jelentősen károsodik.

Ebben a kontextusban a francia Conseil d'État a GMO-irányelv pontos hatályának, konkrétan pedig a mutagenézisre vonatkozó mentesülés alkalmazási körének, indokának és hatásainak egyértelművé tételére, valamint érvényességének értékelésére kérte a Bíróságot. A Bíróságot arra is kérték, hogy jelezze, milyen szerepet kell játszania az idő múlásának, valamint a műszaki és tudományos ismeretek fejlődésének mind az uniós jogszabályok jogi értelmezésében, mind pedig érvényességük értékelésében, szem előtt tartva az elővigyázatosság elvét.

A mai napon hozott indítványában Michal Bobek főtanácsnok először is úgy véli, hogy a **mutagenézis révén nyert szervezetek akkor lehetnek GMO-k, ha megfelelnek a GMO-irányelvben megállapított anyagi jogi kritériumoknak**³. Megjegyzi, hogy az irányelv nem

¹ A géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 106., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 77. o.).

² Ez a szabályozás kizárja a mutagenézis révén nyert szervezeteket a GMO-kra vonatkozó kötelezettségek alól.

³ Lásd a GMO-irányelv 2. cikkének (2) bekezdését; ez a cikk a GMO-t a következőképpen határozza meg: „olyan szervezet, az ember kivételével, amelyben a genetikai anyagot olyan módon változtatták meg, amely nem fordulna elő a természetben párosodás, illetve természetes rekombináció útján”. Ez a rendelkezés hozzáfűzi, hogy e meghatározás

követeli meg idegen DNS-nek egy szervezetbe való beültetését ahhoz, hogy az utóbbi GMO-nak minősüljön, pusztán annyit mond ki, hogy a genetikai anyagot oly módon változtatták meg, amely természetes módon nem történik meg. E meghatározás nyitott jellege lehetővé teszi, hogy a GMO fogalmába tartozzanak a transzgenézistől eltérő módszerekkel nyert szervezetek is. Emellett nem volna logikus, ha a mutagenézis révén nyert bizonyos szervezeteket mentesítenék az irányelv alkalmazása alól, ha e szervezetek nem minősülnének eleve GMO-knak.

A főtanácsnok ezután azt vizsgálja, hogy a mutagenézisre vonatkozó, a GMO-irányelvben előírt mentesülést a mutagenézis *valamennyi* vagy csupán *néhány* technikájára kell-e alkalmazni. Meglátása szerint a mutagenézisre vonatkozó mentesülés alkalmazási körének egyértelművé tétele érdekében az egyetlen releváns különbségtételnek a GMO-irányelv I. B. mellékletében szereplő kikötésnek kell lennie, jelesül, hogy a technika magában foglalja-e „olyan rekombináns nukleinsav-molekulák vagy géntechnológiával módosított szervezetek felhasználását, amelyek mások, mint a mutagenézis vagy növényi sejtfúzió segítségével előállítottak, olyan szervezetek esetében, amelyek genetikai anyaga hagyományos termesztési módszerekkel is kicserélhető”. Ebből következik, hogy **a mutagenézis technikai mentesülnek a GMO-irányelv szerinti kötelezettségek alól, feltéve, hogy nem foglalják magukban az I. B. mellékletben felsorolt egy vagy több módszerrel előállítottól eltérő rekombináns nukleinsav-molekulák vagy GMO-k felhasználását.**

A főtanácsnok rámutat, hogy a GMO-irányelvnek sem a történeti kontextusa, sem belső logikája nem támasztja alá azt a megállapítást, hogy az uniós jogalkotó kizárólag a mutagenézis 2001-ben már meglévő *biztonságos* technikáit kívánta mentesíteni. Úgy véli, hogy a „mutagenézisnek” elnevezett általános kategóriának így logikusan minden olyan technikára vonatkoznia kell, amelyek a szóban forgó ügy tekintetében releváns adott pillanatban az adott kategória – többek között bármely új kategória – részének tekintenek.

A főtanácsnok ezután azt vizsgálja, hogy a tagállamok tulajdonképpen túlléphetnek-e a GMO-irányelven, és dönthetnek-e úgy, hogy a mutagenézis révén nyert szervezeteket az irányelvben megállapított kötelezettségeknek vagy pedig tisztán nemzeti szabályoknak vetik alá. Véleménye szerint az uniós jogalkotó a mutagenézisre vonatkozó mentesülés beillesztésével nem kívánta uniós szinten szabályozni ezt a kérdést. Ennek megfelelően ez a szabályozási tér nyitott maradt, és – feltéve, hogy **a tagállamok** tiszteletben tartják általános uniós jogi kötelezettségeiket –, **alkothatnak jogot a mutagenézis révén nyert szervezetekre vonatkozóan.**

A mutagenézisre vonatkozó mentesülés érvényességét illetően a főtanácsnok elismeri, hogy a jogalkotó köteles a szabályozást észszerűen naprakészen tartani. Ez a kötelezettség létfontosságúvá válik az elővigyázatosság elvének hatálya alá tartozó területek és kérdések tekintetében, hogy a GMO-irányelvhez hasonló uniós jogi intézkedések érvényességét ne csak az ezen intézkedés elfogadásának időpontjában fennálló tényekre és ismeretekre, hanem egyúttal azon kötelezettségre tekintettel is értékeljék, hogy a jogszabályokat észszerűen naprakészen kell tartani.

A főtanácsnok ugyanakkor nem lát olyan, a jogszabályok naprakésszé tételének általános kötelezettségéből eredő (a jelen esetben az elővigyázatosság elvével felerősített) indokot, amely érinthetné a mutagenézisre vonatkozó mentesülés érvényességét.

EMLÉKEZTETŐ: A főtanácsnok indítványa nem köti a Bíróságot. A főtanácsnok feladata, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva a rábízott ügy jogi megoldására vonatkozó javaslatot terjesszen a Bíróság elé. A Bíróság bírái most kezdik meg a tanácskozást a jelen ügyben. Az ítéletet későbbi időpontban hozzák meg.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus

értelmében: a) géntechnológiai módosítás történik legalább azon technikák alkalmazásával, amelyeket a melléklet sorol fel; b) egy másik mellékletben felsorolt eljárások nem tekintendők genetikai módosítást eredményező módszereknek.

érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az indítvány [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

A főtanácsnoki indítvány ismertetésekor készített képfelvételek elérhetők:

„[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106